

NİSAN AYI FİYAT GELİŞMELERİ

6 Mayıs 2024

Özet

Tüketici fiyatları nisan ayında yüzde 3,18 oranında yükselmiş, yıllık enflasyon 1,30 puan artışla yüzde 69,80 olarak gerçekleşmiştir. Yıllık enflasyon gıdada gerilerken, diğer gruplarda yükselmiştir. Hizmet grubunda aylık fiyat artışı yüksek seyretmeye devam etmiş, son dönemde öne çıkan alt gruplara ek olarak, güçlü artış kaydeden ulaştırma hizmetleri aylık enflasyonunda bayram etkisi hissedilmiştir. Temel mal grubunda mevsimsel etkilerden arındırılmış aylık fiyat artışı yavaşlamıştır. Bu gelişmede, otomobil fiyatlarındaki ılımlı fiyat artışı kaynaklı olarak dayanıklı mal grubu etkili olmuştur. Gıda grubunda, aylık fiyat artışını işlenmemiş gıda alt grubu sürüklemeye devam etmiş, işlenmiş gıda enflasyonundaki ılımlı seyir korunmuştur. Enerji grubu fiyatları, Türk lirası cinsi petrol fiyatlarındaki gelişmelere paralel olarak yükselen akaryakıt fiyatlarının doğal gaz fiyatlarındaki mekanik etki kaynaklı düşüş ile dengelenmesi sonucu, aylık bazda değişim göstermemiştir. Aylık üretici fiyat artışı güçlü seyrini korurken, yıllık üretici enflasyonu yükselmeye devam etmiştir. Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, fiyat artışlarının genele yayıldığı ve sermaye malları dışında kalan gruplarda daha belirgin olduğu gözlenmiştir. Bu görünüm altında, mevsimsellikten arındırılmış verilerle, B ve C göstergelerinin aylık artış oranları zayıflama eğilimini korumakla birlikte Enflasyon Raporu öngörülerinin üzerinde kalmaya devam etmiş, göstergelerin yıllık enflasyonları ise bir miktar artış kaydetmiştir.

Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

Nisan ayında tüketici fiyatları yüzde 3,18 oranında yükselmiş ve yıllık enflasyon 1,30 puan artarak yüzde 69,80 olmuştur. B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 0,83 ve 0,60 puan artarak yüzde 72,72 ve yüzde 75,81 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 1 ve Tablo 1). Bu dönemde doğal gazın aylık tüketici enflasyonuna mekanik etkisi -0,14 puan olmuştur (Grafik 2).

Yıllık tüketici enflasyonuna katkılar incelendiğinde, bir önceki aya göre alkol-tütün-altın, temel mallar, enerji, hizmet gruplarının katkıları sırasıyla 0,47; 0,39; 0,38; 0,36 puan artarken gıda grubunun katkısı 0,30 puan azalmıştır.

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle incelendiğinde, B ve C endekslerinin aylık artışları bir önceki aya kıyasla bir miktar zayıflamıştır (Grafik 3). Fiyat artışları B endeksini oluşturan gruplardan işlenmiş gıdada ılımlı seyrini sürdürürken, temel mal ve hizmet gruplarında yavaşlama kaydetmiştir (Grafik 4).

Hizmet fiyatları nisan ayında yüzde 4,16 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 0,51 puan yükselişle yüzde 96,99 olmuştur. Aylık bazda fiyat artışları alt gruplar geneline yayılırken ulaştırma hizmetleri belirgin fiyat artışı ile öne çıkan alt grup olmuştur. Yıllık enflasyon haberleşme alt grubunda gerilerken diğer hizmetlerde görece yatay seyretmiş, ulaştırma başta olmak üzere diğer alt gruplarda ise yükselmiştir (Grafik 5). Ulaştırma hizmetleri fiyatlarında gözlenen yüksek aylık artışta Ramazan Bayramı kaynaklı olarak karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı (yüzde 34,24) ve havayolu ile yolcu taşımacılığı (yüzde 17,69) belirleyici olmuştur. Başta et olmak üzere gıda fiyatlarının etkilediği lokanta-otel alt grubunda aylık enflasyon yüzde 4,69 ile önceki aya kıyasla güçlenmiştir. Kiralar aylık bazda yüzde 4,61 artış oranıyla yavaşlama eğilimini devam ettirmiş, bu alt grupta yıllık enflasyon 0,52 puan artışla yüzde 124,47'ye ulaşmıştır. Bu dönemde, haberleşme hizmetlerinin aylık fiyat artışı yüzde 4,45 ile yüksek seyrini sürdürmüştür. Diğer hizmetler alt grubunda aylık fiyat artışları bir önceki aya kıyasla yavaşlamıştır. Bu alt gruptaki fiyat artışında, sigorta ve eğlence-kültür kalemleri öne çıkmıştır.

Temel mal grubu yıllık enflasyonu 0,68 puan artışla yüzde 57,14 olmuştur (Grafik 6). Nisan ayında yıllık enflasyon dayanıklı mallarda gerilerken diğer alt gruplarda yükselmiştir. Dayanıklı mal (altın hariç) fiyatları yüzde 2,28 oranında artarken, alt grup yıllık enflasyonu 1,21 puan düşüşle yüzde 59,90 olarak gerçekleşmiştir. Otomobil fiyatlarındaki ılımlı artış (yüzde 1,20) alt grup aylık enflasyonunu sınırlarken, mobilya (yüzde 6,37) ve beyaz eşya (yüzde 2,67) kalemlerinde fiyat artışları gücünü korumuştur. Diğer temel mallar alt grubunda fiyatlar yüzde 3,01 oranında yükselmiş, yıllık enflasyonu 2,94 puan artışla yüzde 58,19 seviyesine ulaşmıştır. Alt grup aylık enflasyonunda ev ile ilgili temizlik malzemeleri, kişisel bakım ürünleri ile konutun bakım ve onarımı kalemleri belirleyici olmuştur. İndirim sezonundan çıkılması sonucu mevsimsel etkilerle giyim ve ayakkabı fiyatları nisan ayında yüzde 4,60 oranında yükselmiş, alt grup yıllık enflasyonu 1,15 puan artarak yüzde 50,27 olarak gerçekleşmiştir.

Enerji fiyatları nisan ayında yatay seyretmiş, grup yıllık enflasyonu düşük bazın etkisiyle 5,51 puan artarak yüzde 42,83 olmuştur (Grafik 7). Türk lirası cinsi petrol fiyatlarındaki gelişmelerle akaryakıt fiyatları yüzde 2,82 oranında artmıştır. Tüp gazda fiyat artışları yüzde 1,72 ile önceki aya kıyasla zayıflarken, doğal gaz fiyatları tüketimdeki düşüşe bağlı olarak mevsimsel geçiş etkisiyle yüzde 5,75 oranında gerilemiştir.

Gıda ve alkolsüz içecekler grubu fiyatları nisan ayında yüzde 2,78 oranında artmış, yıllık enflasyon 1,91 puan düşerek yüzde 68,50 seviyesine gerilemiştir (Grafik 7). Yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada 6,29 puan düşerek yüzde 77,85 oranında gerçekleşirken, işlenmiş gıdada 1,22 puan artışla yüzde 60,19 olmuştur (Grafik 8). Mevsimsellikten arındırılmış verilerle, sebze fiyatlarındaki düşüş kaynaklı olarak taze meyve sebze fiyatları bu ay yataya yakın seyretmiştir. Diğer işlenmemiş gıda grubunda kırmızı ve beyaz et fiyatlarındaki artış güçlü seyrini nisan ayında da korumuş, grupta izlenen yüksek aylık enflasyonda (yüzde 5,83) belirleyici olmuştur. Böylelikle, işlenmemiş gıda aylık enflasyonu yüzde 3,85 oranında gerçekleşmiştir. İşlenmiş gıda grubu aylık enflasyonu ise yüzde 1,75 ile ılımlı görünümünü korurken, şekerleme ve çikolatalar ile konserve sebze ürünlerinde görece belirgin fiyat artışları kaydedilmiştir.

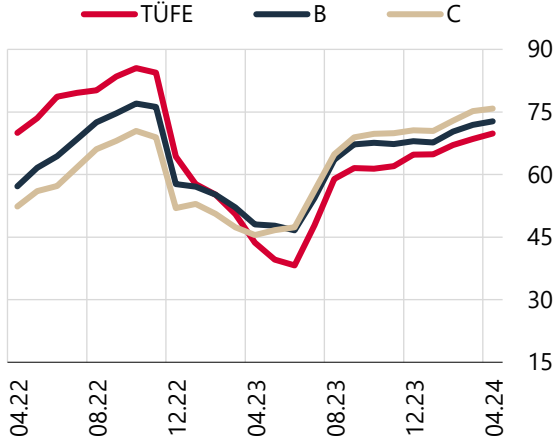
Tütün ürünleri fiyatları üretici firma kaynaklı gelişmelere istinaden nisan ayında yüzde 10,53 oranında artmış, bu grupta yıllık enflasyon 17,19 puan artışla yüzde 80,47 olmuştur.

Yurt içi üretici fiyatları nisan ayında yüzde 3,60 oranında artmış, yıllık enflasyon 4,19 puan yükselerek yüzde 55,66 olmuştur (Grafik 9 ve Tablo 2). Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, enerji, dayanıksız tüketim ve dayanıklı tüketim kalemlerinde aylık fiyat artış oranları sırasıyla yüzde 5,08, yüzde 4,77 ve yüzde 3,63 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 10). Aylık fiyat gelişmeleri sektörler bazında incelendiğinde, fiyat artışlarının genele yayıldığı izlenirken, tütün ürünleri, metal cevherleri, elektrik-gaz, ham petrol ve doğal gaz, diğer metalik olmayan mineral ürünler, giyim eşyası ve gıda ürünleri öne çıkan alt gruplar olmuştur.

Grafik ve Tablolar

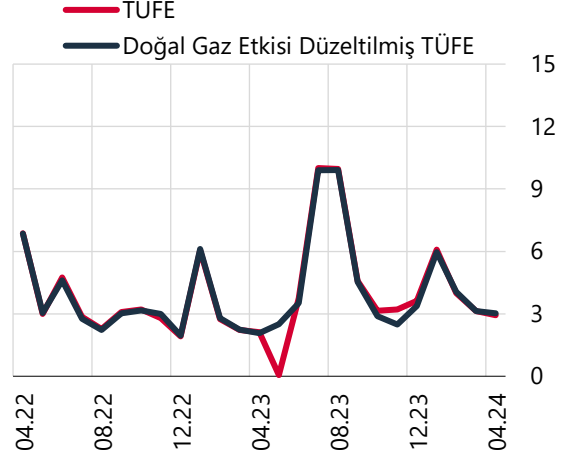
Grafik 1: TÜFE, B ve C

(Yıllık % Değişim)

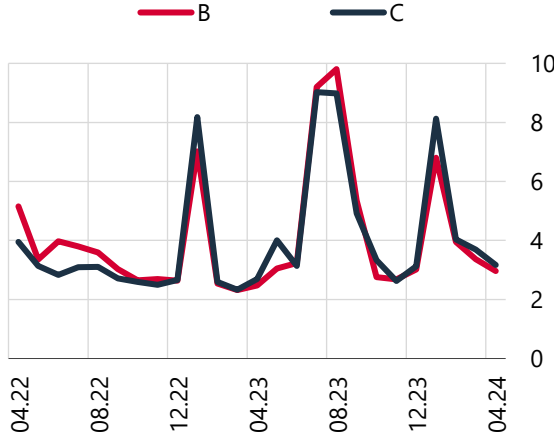
Grafik 2: TÜFE ve Doğal Gaz Etkisi

Düzeltilmiş TÜFE (Mev. Ar., Aylık % Değişim)

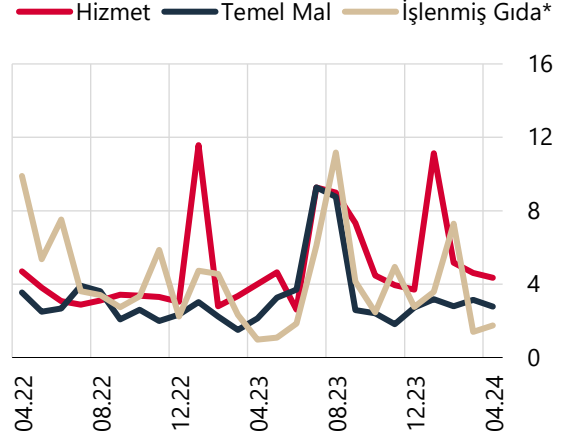
Grafik 3: B ve C Endeksi

(Mev. Ar., Aylık % Değişim)

Grafik 4: B Endeksinin Ana Bileşenleri

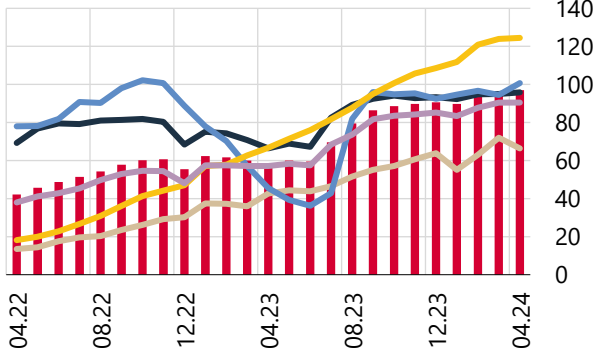
(Mev. Ar., Aylık % Değişim)

* İşlenmiş gıda grubunda istatistiksel olarak anlamlı bir mevsimsel etki bulunamadığı için, ilgili veri grafikte mevsimsel etkilerden arındırılmadan sunulmuştur.

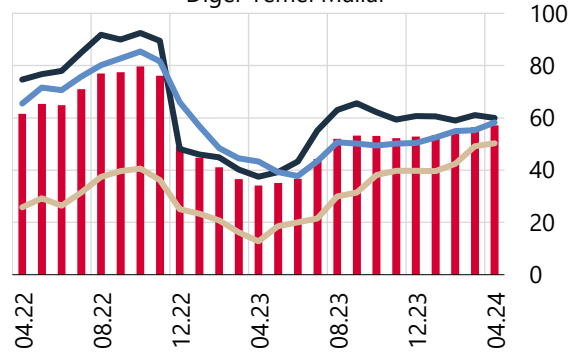
Grafik 5: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

Hizmet (red line), Lokanta-Otel (dark blue line), Haberleşme Hizmetleri (gold line), Ulaştırma Hizmetleri (light blue line), Kira (yellow line), Diğer Hizmetler (purple line)

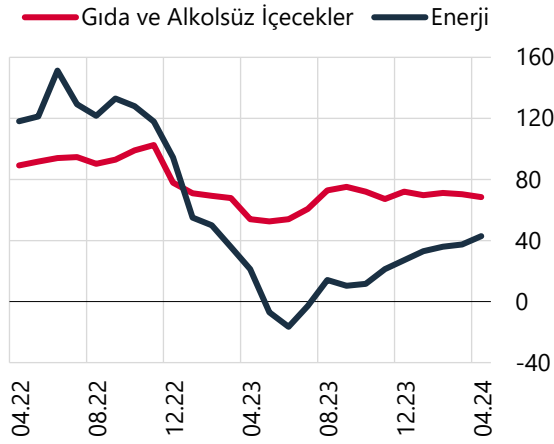
Grafik 6: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

Temel Mal (red line), Dayanıklı Mal (Altın Hariç) (dark blue line), Giyim ve Ayakkabı (gold line), Diğer Temel Mallar (light blue line)

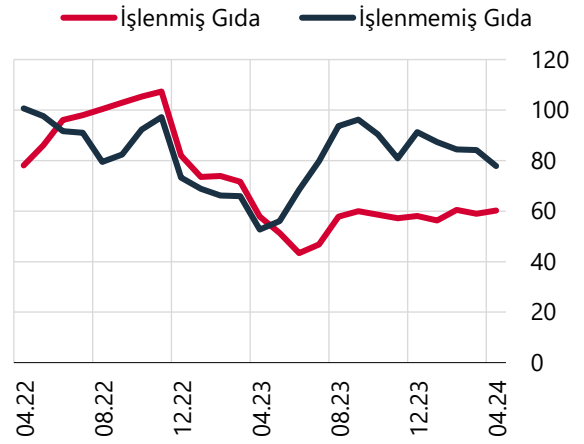

Grafik 7: Gıda ve Enerji

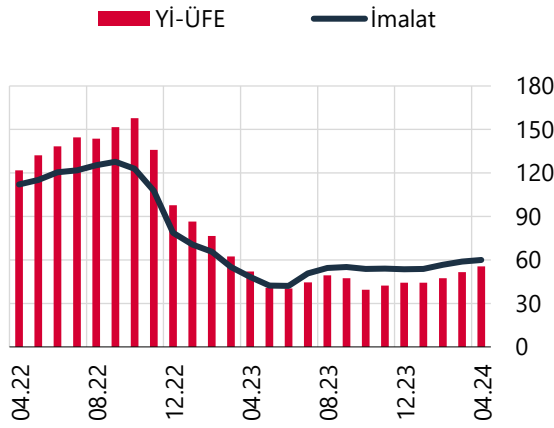
(Yıllık % Değişim)

Grafik 8: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda

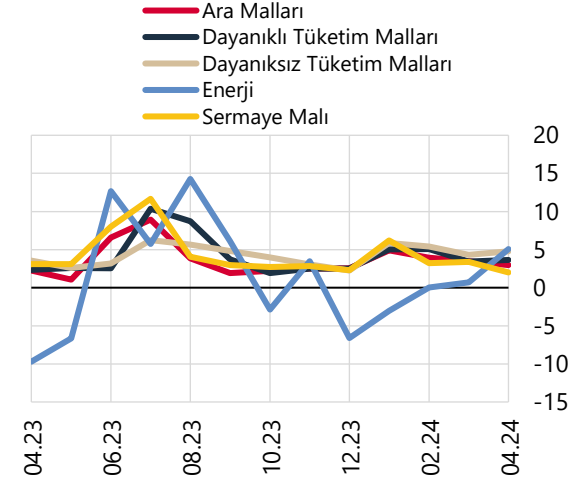
(Yıllık % Değişim)

Grafik 9: Yi-ÜFE ve İmalat

(Yıllık % Değişim)

Grafik 10: Yi-ÜFE Ana Sanayi Grupları

(Aylık % Değişim)

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Nis.24	Nis.23	Nis.24	Nis.23
TÜFE	3,18	2,39	69,80	43,68
1. Mallar	2,76	1,80	59,67	38,57
Enerji	0,00	-3,86	42,83	21,19
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	2,78	3,95	68,50	53,92
İşlenmemiş Gıda	3,85	7,52	77,85	52,70
Taze Meyve-Sebze	0,66	3,32	77,96	16,02
Diğer İşlenmemiş	5,83	9,97	78,05	79,17
İşlenmiş Gıda	1,75	0,97	60,19	57,75
Ekmek ve Tahıllar	2,02	0,86	60,61	49,87
Diğer İşlenmiş	1,63	1,03	59,97	62,11
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	3,64	2,31	59,64	34,51
Temel Mallar	2,96	2,52	57,14	34,16
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	2,28	3,05	59,90	37,47
Giyim ve Ayakkabı (*)	4,60	3,80	50,27	12,77
Diğer Temel Mallar	3,01	1,09	58,19	43,33
Alkollü İçecekler ve Tütün	9,56	0,01	78,53	38,21
Altın	2,91	7,12	77,51	34,91
2. Hizmetler	4,16	3,89	96,99	58,62
Kira	4,61	4,37	124,47	66,76
Lokanta ve Oteller	4,69	4,24	95,82	66,41
Ulaştırma Hizmetleri	6,44	3,08	100,75	45,44
Haberleşme Hizmetleri	4,45	8,02	66,32	42,68
Diğer Hizmetler	2,73	2,70	90,47	57,12
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	3,24	2,74	72,72	48,02
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	3,56	3,21	75,81	45,48
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	2,82	1,74	68,35	43,12
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	3,39	2,47	74,67	43,53

Kaynak: TÜİK.

* Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık (%)	Nisan 2024		Nisan 2023	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	3,60	55,66	0,81	52,11
Madencilik	3,66	4,51	74,68	2,42	63,87
İmalat	86,45	3,26	60,03	2,54	48,24
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	82,76	3,33	59,47	2,68	50,89
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	73,88	3,57	60,71	2,72	55,09
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	9,28	7,30	4,79	-16,98	50,27
Su Temini	0,61	1,93	66,71	1,63	72,84
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		2,95	54,88	2,26	41,11
Dayanıklı Tüketim Malları		3,63	65,83	2,32	50,57
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		3,22	64,98	1,68	52,19
Dayanıksız Tüketim Malları		4,77	66,35	3,57	72,13
Sermaye Malı		1,98	66,33	3,07	51,46
Enerji		5,08	29,84	-9,72	49,93

Kaynak: TÜİK.